

سودابه اشرفی

سیل خاکستر

۱۶۴

سودابه اشرفی متولد ۱۳۳۸ در تهران است، تحصیلات ابتدایی و دوره دبیرستان را در ایران گذراند، از سال ۱۳۶۴ تاکنون در کشور آمریکا اقامت دارد و در یکی از کالج‌های آن کشور مدتی روزنامه‌نگاری خوانده است. تاکنون چند داستان از وی در نشریات ادبی فارسی زبان چاپ شده که مورد استقبال و تشویق دوستداران داستانهای کوتاه قرار گرفته است.

بنابه دعوت کتابخواشی Store نویسنده‌گان ایرانی و آمریکایی به قصه‌خوانی پرداخته است که مورد توجه حضار قرار گرفته است. همچنین چند ترجمه از داستانهای کوتاه نویسنده‌گان معاصر آمریکا ارائه کرده است. مجموعه‌ایی از داستانهای کوتاه سودابه اشرفی تا پایان سال تحت عنوان «آتش در گلزار» منتشر خواهد شد. داستان «سیل خاکستر» از داستانهای منتشر نشده سودابه اشرفی است که می‌خوانید.

از اون روز و روزگار حالا خیلی گذشته، حرف چند سال پیش؟ بیست، بیست و پنج سالی می‌شه؛ نمی‌شه؟ آره دیگه ما تو کلاس‌های شبانه‌ی فروغی با هم آشنا شدیم، یادته؟ من اون سال

روزها می‌رفتم ثابت پاسال؛ شبها هم درس می‌خوندم. البته گهگاهی، همیشه اینجوری نبود. سالهایی که کار نبود یا گیوه گشادی یقه‌ی بابای مارو می‌گرفت و تابستون و زمستون می‌نشست تو خونه، من و حسن باید جورشو می‌کشیدیم. فرشی گرو می‌گذاشت، طلایی و از این چیز. هرچی اون مادر بدینخت ما گاهی با پس انداز و پک شاهی یک قرون کردن می‌خرید و به خودش آویزان می‌کرد، زمستون‌ها می‌کشید بیرون و می‌برد می‌گذاشت بانک و پولشو می‌آورد و دستی تقدیم آقا می‌کرد. حال دیگه خدا عالم بود کی می‌توانست از بانک درشون بیاره، فقط یکی از اتاق‌ها فرش داشت. اونو هم زمستون می‌کشید بیرون و بانک و یا علی مدد؛ بشین پای پولش.

خُب بگذریم شارضا! خوب می‌گذرانی با سوئندی‌ها! قهقهه‌ای و گفتگویی و...، این حمید بشاش این چیزهارو واسه ما می‌نوشت. حمید بشاش که یادته رفت انگلیس و بعد هم...؟ او لین باری که نامه داد نوشت:

«شاحین چه نشستی که خرجش یه فنجون قهقهه‌ست. یه فنجون قهقهه یده. بقیش خودشان می‌دانند. همینست که می‌نویسم».

ماکه به هر دری زدیم تنوستیم بریم. حالا داستانش بماند. اون موقع لا غربودم. همه‌ش عضله بود. نه این جوری گوشت بی خاصیت آویزان. نه این شکمو داشتم نه این غیب و چین و چروک‌های دور چشم‌هارو. حالا هم که آنقدر تو این سرزمین زمهریر موندیم که عینه‌و عریس حاج باقر سرخ و سفید هم شدیم. اون وقت‌ها هارتل می‌زدیم. عکشاش هست تجان شارضا می‌خواه بیارم بین. حالا یه سیگار چاق کنیم....

راستش یه پام اینور می‌کشید یه پام اونور. گاهی عشق فردین بود گاهی عشق صمد بهرنگی. مستخره نیست؟ الان می‌دونم علت چی بود؟ چرا انقدر بی ثبات بودم. اما اون موقع ها حالیم نبود. هم خوش می‌اوهد ادای فردینو در بیارم هم دوست داشتم «بیست و چهار ساعت در خواب و بیداری» بخونم. می‌رفتم جلو آینه می‌زدم زیر آواز و حرکاتشو تقلید می‌کردم. بعد یه دفعه شروع می‌کردم کتاب خوندن، آتیشی می‌شدم، دلم و اسه یا پاهه می‌سوخت می‌افتادم به درس خوندن. همون موقع ها که با تو رفیق شده بودم. قبل از اینکه بری آبادان، با حمید بشاش هم رفیق شدم. حمید خیلی حالیش بود. می‌رفتیم با هم تئاتر و این حرفا، برشت و سوفوکل و یونسکو: خلاصه سالی که حمید پیداش شد از اون سال‌های باحال بود. از تئاتر که می‌اوهدیم بیرون تو خیابون ادای کاراکترهارو و اشن درمی‌آوردم:

«هم حزبان گرامی، اکنون که آلمان را به زانو درآورده‌ام به دست‌های آهین برآن توانم شد که از این پس سراسر جهان را به زانو درآورم».

حمید چهارشاخ می‌شد می‌گفت:

«شاحین خوب بازی می‌کنی ها!»

می‌گفتیم: «بابا چس می‌گی تو؟ من از بچگی مرده‌ی بازی‌ام».

«خانم کوپتسکا گفت: جلو دهتون رو بگیرین شما مستین!»
 «پسرو برو دنباش، جون شاحسین؛ پس چرا نمی‌ری دنباش؟»

من گفتم: «شاحمید، بچه‌ای ها! فکر کردی بابای ما هم مثل بابای تو تاجر آنه؟ ما بریم دنباش تثاقر، کی زستونا کمک خرج باشه. مگه نمی‌بینی؟ ما که دیگه این حرفارو با هم نداریم.»

واقعاً هم با هم ندلر شده بودیم. شب و روز با هم بودیم. از شمردن می‌کویید می‌اوهد خونه ما. تا دیبلم گرفتیم. دیبلم که گرفتیم حمید گذاشت رفت انگلیس. گفتم شاحمید ما تنها می‌موئیم، نامرده، گفت جان شاحسین درست می‌کنم تو هم بیای. درست هم کرد طفلکی. یه برنامه‌ای جور کرد، حالا حوصله شو ندارم برات تعریف کنم. تا من پولو جور کردم از مهلتش گذشت و خلاصه نشد بریم. بعد هم که حمید او مد ایران. درست بعد از انقلاب بود. یه ماهی موند. چاق شده بود مثل توب. این هوا. گفتم شاحمید چی شده؟ پاک ول کردن خود تو. ول کرده بود واقعاً افتاده بود به عیاشی و لگردی. بعد هم که خودکشی کرد. مفت و مجانی. من که نفهمیدم چرا؟ هیچکس نفهمید. یک روز هم آتاقیش زنگ زد به مادرش خبر داد. من که نشد یه سری برم اون طرفاییم چه کار می‌کنه. دیر شد دیگه. خاک بر سر بابامون، مثلاً رو خونه وام گرفت که مارو بفرسته انگلیس. انقدر لفتش داد تا از وقتیش گذشت. بعد هم نشست پاش، پوله رو خورد. اون وقت منو مجبور کرد قسطر بدم. گفتم آخه نه سگ!... آره بابا، یه شب حسابی کفری شدم. دست به یقه شدیم. آخه بابا تا کی دیگه؟ دمار از روزگار مون درآورده بوداین قسط. آره؛ فحشو کشیدم به جونش. گفتم نه سگ! من که نرفتم انگلیس؛ خوب چرا نرفتی پولو پس بدی به بانک؟ عوضش می‌دونی چه کار کرد؟ زورش به من که نمی‌رسید، زد مادرمو شل و پل کرد. من هم همون شد دیگه زدم از خونه بیرون. سربازی و مدرسه عالی حسابداری و کارمند بانک و زنی و بجهای و حالا هم خدمت شما ناشستم. چاق و چله‌نو شایته پوپو فمی خورم. گیج و بیج هم نیستم. حالا دیگه دلیلی برای گیج بودن وجود نداره. یک چیز دیگه شدم. یک چیز دیگه. گیر افتادم تو یه شهری به اسم آپسالا. منم و مریم و هومن. اگه بخواهم خرجمون رو هم می‌دان. یعنی تایکی دو سال اول گرفتیم. اما بعدش گفتم مریم جون بی خیال. حوصله‌ی چپ چپ نگاه کردن این موزرده‌ها رو ندارم. هرجا می‌ری انگار رو پیشونیت نوشته پناهنده. نگات می‌کنن، نف می‌اندازن و یه چیزی زیر لب غرغر می‌کنن. آدم حسابی هم دارن. یعنی اولاً بهتر بودن. حالا دیگه زیادیم. از طاقت حقوق بشیرشون خارج شده. خلاصه یه جوزی بہت نگاه می‌کنن یعنی «مفت خور» یعنی «ما مالیات می‌دیم شما می‌خورین». کی حال این حرفارو داره. یه خورده که سوئنی یاد گرفتم رفتم تو یه کارخونه مشغول شدم. حالا بیمه و این حرفا آره می‌گیریم. رو ماشینی که من کار می‌کنم دوتا هندی و یه ترک هم با من کار می‌کنن. ناهارها هم باهیم. اما خب هندیه نز مسئله نادر باما خیلی لجه. هی می‌گه به عقیده‌ی شما...؟ آخر یه روز بهش گفتم آقاجون بندۀ «عقیده» ندارم. کارت پناهندگی دارم.

نمی‌دونی این هون چه گرگی شده. چنان می‌زه تو شکمشون. عینه خودشون. اصلاً ما

نفهمیدیم این بچه چه جوری بزرگ شد. از همون روز اول گرفتن بردنش. از صبح تا شب اردو، سوارکاری، ورزش فوتbal و خلاصه هرچی که بگی، اصلاً این بچه زیورو شد. انگار نه انگار از بابا نهای مثل من و مریم در او مده که یه عمر بهمن گفتن «خده شو، بچه که آنقدر حرف نمیزنه.» صداش که کلفت شده بود. چرا می خندی پسر؟ جان تو دروغ نمیگم. صداش که کلفت شده بود، مارو صدا کردن مدرسه. گفتن: «مواظب تغیرات روچپش باشین چون داره یک دوران بحرانی را می گذرونه. دوران بحرانی بلوغ!» درست عینه بلوغ بند و جنابعالی؛ نه؟

مریم که می گه «من دیگه پامو ایران نمی ذارم، تو می خواهی بری برو، هرجای دنیا بری همینه. آدمی که بلد باشه زندگی کنه همه جا می تونه. خاک ایران باخاک سوئد هیچ فرقی نداره. بقیه چیزاشه که فرق داره، اینجا بهتره. ما می مونیم تو برو.» چندتا از این کلاس های «وانشناسی هم رفته. همچین که این کلاس هارو گذروند، گفت شاخصین بہت برخوره، اما از این به بعد تربیت هومن با من. خود تو بکش کنار. البته تقصیرم نداشت. یه روز تو حموم همچین زدم پشت لخت بچه که جیغش رفت آسمون. خودمم دلم کتاب شد بعداً. دیگه همون شد. دیدم راست می گه شارضا یه عمر خودمون خوردیم یه عمر هم می خوایم این بچه رو بزیم. گفتم بی خیال. کشیدم کنار. همه راحت شدن. اما من هنوز همون بی خوابی سالهای اولو دارمش. تا نصف رونم بالا، خواب بی خواب. بعدش هم که می خوابم تازه کابوس های زنگ و واونگ که می آدرساغم. صبح که از خواب پا می شم انگار نه انگار خوابیدم. انگشتاتم می جسبه به هم. هی باید بگیرم زیر آب داغ، یا مریم بیاد ماساز بده. همین به ماه پیش قبل از این که تو بیای یک خوابی دیدم پسر، چشمتم روز بد نبینه. گفتم نکنه باز خبری شده؟ تلفنو ورداشتم. دیلینگ، دیلینگ دوباره زنگ زدم ایران به خواهره. گوشی رو که ورداشت گفت:

«ها؟ باز چی شده، غش غش خندید.

گفتم: «چه طوری؟ سالم؟»

گفت: «آره بابا خبری نیست. انقدر زنگ نزن.»

حالا بیرون هم یه متبرف او مده، همین طور هم داره می باره، صدای این دختره هم مثل فرشته ها می باد تو گوش آدم. این طفلک از اولش هم خیلی مظلوم بود. سر هیچی، پنج سال اخلاقه این جور موقع ها دیگه فرق نمی کنه که کله صبحه یا نصف شب. دوباره بساط راه می افته. همینه که این جوری چاق و چله می شی دیگهایه مشت گوشت لخم بی خاصیت. حالا اگه مادرم زنده بود و اینجا مثل مادر تقدی و نقی و حسن و حسین اونم داشت از دولت سوئد بول می گرفت، می گفت: «مادر چقدر مساحلام سرحال شدی؟» مثل اون خواهر بیچاره که هر وقت از ملاقاتش بر می گشت می گفت: «بازم خدارو شکر مادر اقل کم اذیش نمی کنن، خوب همچی چاق ماق و سرحال بود.» وقتی مرخص شد اولین چیزی که خواست، یه چایی ساده بود. هرچی ازش پرسیدیم تو مریضخونه چه خبر؟ گفت: «خبری نبود.» اما تایه سال

بلاؤن جوراب جلو هیشکی آفتایی نشد. تابستون و زمستون جوراب کلفت پاش می‌کرد. تو اون خواهر مو ندیدی نه؟ هرچند، بچه بود اون موقع‌ها. اگرم دیده باشی یادت نمی‌آمد. مثل فرشته‌هاست. قلد بلند، موهای بور، چشم‌های عسلی، پوست سفید. سوخت طفلکی، پنج سال آزگارادیگه باید سی سالو داشته باشه. اما می‌گه «شوهر نمی‌کنم که نمی‌کنم». من برash نوشتم می‌دونی چیه خواهر جونا بی خیال شوهر. بازم خدا رو شکر مثل دختر خمال دیونه نشده. البته اون داستانش خیلی مفصله. حوصله ندارم برات بگم. هر وقت یادم می‌افته سردرد می‌گیرم. تازه از دست اون میگرن لعنتی خلاص شدم بالآخره اینجا درست شد. تو ایران که آنقدر کورتون به خوردم دادن که از ریخت و قیافه افتادم. اصلاً می‌دونی چیه؟ دعوا اسر چیز دیگری است. باید من این ریختنی می‌شدم تا سردرد دست از سرم ورداره. هرچند که حالام ریخته تو دستام.

کاهی وقت‌ها یاد حمید بشاش می‌افتم. برash بازی می‌کنم. خودمو مثل شویک، سگ فروشن پراگی درست می‌کنم:

«ترانه‌ی فشنگیه. بہت می‌فهمونه که وقتی می‌خواهی کار نسنجیده‌ای بکنی دو دفعه باید مغزت رو به کار بندازی. نکنه بزنه به سرت بخواهی و اسهی خاطر سهمیه‌ی بیشتر با هیتلر بری روسیه و اون وقت از سرما بین بزنی، خنگ خدا»

وقتی می‌گم «خنگ خدا» مریم رو نگاه می‌کنم می‌گه:
«آخ آخ. سردرده دوباره اوهد».

می‌آد به شوخی پیشونیمو می‌ماله. می‌گم بابا سرمو چه کار داری تو دستامه حالا. می‌گه:

«از بس سر تو مالیدم عادت کردم.» غشن غش می‌خنده:

«شوخی کردم شاحسین. خیلی خوب بازی می‌کنی.»

این خواب آخریه خیلی بد بود. باعث شد مریم کلی زندگی مارو روانشناسی کنه. خواب دیدم تو ابرانیم. نمی‌دونم کدوم مرحله از زندگیم بود؟ چه سالم بود؟ یکی دادزد گفت دست جمعی. دست جمعی. یه دفعه دیدم همه‌ی جمیعت وسط کوچه‌ان. اصلاً یادم نیست چه جوری یه دفعه همه تو یه کوچه‌ی دراز و باریک جمع شده بودم. کوچه‌ی سه متري یادت‌هه پایین مدرسه فروغی؟ یه همچین جاهایی بود. بعد همه با هیاهو راه افتادن طرف خیابون اصلی، منم تا وسط کوچه دنبالشون دویدم. یه مرتبه متوجه شدم مردم لباس خواب به تن دارن! مردها همه عرق‌گیر. زن‌ها هم لباس‌های بلند سفید که از شونه‌ها تانوک پاهاشون رو می‌پوشوند. به سرتایای خودم هم نگاه کردم. منم لباس خواب تنم بود. همین طور که جمیعت رو نگاه می‌کردم و می‌دویدم مادرم دیدم. دادزدم (مادر، مادر) مادرم برگشت نگام کرد. صورتش پیر و چروکیده بود. موهاشو که یک دست سفید بود پشت سرش جمع کرده بود. دوباره دادزد:

«آخه این جوری که نمی‌شه.»

به سر تا پام اشاره کرد. جوابم نداد. باد پیچید تو دامنش. سرسو برگرداند. همه با سرعت باد

می دویدن. همه‌مه دیونه‌ام کرده بود. چشمamu بستم یه گوشه وایستادم. مادرم گاهی بر می گشت نگام می کرد و باز می دوید. نمی تونم این همه‌مه رو برات تعریف کنم. نمی دوئم چیه شارضاً گاهی شده با سر و صدای یه جمعیت از خواب بیدار بشی؟ ندونی کجا بیم؟ مثل اون بعد از ظهر گرم تابستون. اتفاق کوچیکه که ببابام بالای پله‌ها ساخته بود یادته؟ فکر کنم دو در سه بیشتر نبود. رو پاگرد پله‌ها. پنجره‌اش رو... به حیاط خلوت باز می شد. پشت حیاط خلوت هم یه زمین خالی بود.

عرق از زیر موها و پیشونی و شقیقه‌های چکیده بود رو بالشم. ملافه‌ی زیرم خیس خیس شده بود. من خواستم چشمamu باز کنم نمی شد. پلک‌های خیلی سنگین بود. اما صدای همه‌مه دائم برم می گردوند. هی لای پلک‌های باز می کردم که بینم صدا مال چیه؛ باز چشمam می افتاد روهی. کم کم همه‌مه زیاد و زیادتر شد. صدای آدم بود. یه عده آدم. بعد صدای آب او مدم. یه عالمه آب که هری بربزه تو یه جای خالی. یه جای گود. مردم از ته دل فریاد می زدن. صدای‌ها هی نزدیک و نزدیک‌تر می شد. تا این گه یه دفعه خیلی واضح به گوش خورد:

«بلند شوا بلند شوا دنیارو آب بیره تو رو خواب می بره!»

از جام پریدم. آفتاب تا وسط اتفاق او مده بود. پریدم پشت پنجره. مردمو نمی دیدم اما صدای فریادشونو که با همه‌مهی آب قاطعی می شنیدم. آب بود که همین طور سرازیر می شد تو خرابه. تا وسط دیوار او مده بود. حالا تنها کلمه‌ای رو که می شنیدم خیلی واضح بود: «سیل، سیل.»

همه‌مهی خوابم به چیزی شبیه اون بود. اصلاً دقیقاً همون همه‌مه بود. منم خلاصه شروع کردم به دویدن. بعد نمی دوئم چرا چنگ زدم یکی از آدمارو از عقب گرفتم. برگشت با غصب نگام کرد. نمی دونستم مرده یا زن؟ بعد کم کم مردم کوچیک شدن. دور شدن مثل اینکه هیچ وقت اونجا نبودن. اصلاً نمی دونم چی شد. مادرم هم دیگه نبود. همه‌مه قطع شد. همه جا سوت و ک سور شد. خشک، ببابون برهوت. یعنی شکل خبابون و کوچه و مقازه داشت اما خشک. روی همه‌ی دیوارها و پنجره‌ها مثل اینکه اول خاکه ذغال پاشیده باشن بعد فوت کرده باشن. خاکستری باریگ خاکی قاطع شده بود. همه پنجره‌ها مثل اینکه بعد از مدت‌هار و خاکشون بارون خورده و همون جوری خشک شده بود. هیچ کدام پرده نداشت. در همه‌ی خونه‌ها بسته بود. همین طور که هاج و واج بودم و نمی دونستم کجا هستم یا چه کار می کنم، یه سایه دیدم. پشت یکی از پنجره‌ها یه سایه رد شد. جزئیات صورتش پیدا نبود اما زن بود. با اینکه فقط یه سایه بود، خیلی آروم و غمگین و سنگین حرکت می کرد. من دیدم که نگاهش به جلو خیره است اما من دونستم به هیچ چیز خاصی نگاه نمی کنه. موهاش رو هم که پشت سرشن جمع کرده بود دیدم. شونه هاشم پیدا بود. افتاده و سنگین. هر کاری می کردم یادم نمی او مده چه اتفاقاتی افتاده و من اون‌جا چه می کنم. خلاصه شارضاً تو خواب داشتم دیوونه می شدم. همین جوری که قاطعی کرده بودم دیدم ببابام داد می زنه: «دنیارو آب بیره تو رو خواب می بره!» یعنی فکر کردم ببابام. برگشتمن دیدم داداشمه؛ حسن. باز یه دفعه دیدم اصلاً یه آدمی یه که من تو عمرم ندیدم. حالا تو این هیر و ویر یه یاروی دیگه هم پیدا شد. یه بابایی که سیاه بود. با

دست‌های پت و پهن و بزرگ که یه چاقو هم تو دستش بود این هوا گذاشت دنبال من نوکش بر ق
من زد. بین خودی نمی‌دونم چه کار به من داشت. از کجا او مده بود. بعد یه دفعه مردی که داد زده بود که
هر کیو آب ببره... این حرف‌دادست منو گرفت و هل داد تو یه ماشین فراخه و خودش نشست پشت
فرمون. نزدیک بود...

واسه‌ی مریم که تعریف می‌کرد تا گفتم «نزدیک بود» یاد شویک افتادم. می‌گفت: همچه
عبارتی مثل «نزدیک بود» خیلی وقت‌ها آدم رو به اشتباه می‌اندازه. آقای برتشتاید. سال ۳۸ وقتی
مارو تو مونیخ می‌فروختن، نزدیک بود که جنگ کنیم؛ اما بعد که دیدن جنگ نکردیم نزدیک بود
دارو ندارمون رو از دست بدیم. تو هموν جنگ اول هم اتریش نزدیک بود صربستان رو شکست بد
و آلمان هم اتریش رو. روی «نزدیک بود» نمی‌تونین حساب کنیم.

خلاصه نزدیک بود مرد سیاه بر سه که مردک عصبانی درو بست و راه افتاد. باور کن تو خواب
نقسم حبس شده بود. تو اون کوچه و محله هنچ کن نبود به جز من و مرد سیاه و مرد عصبانی و
سايه‌زن پشت پتجره. حالا هی این بابا می‌پیچه تو کوچه پس کوچه هی می‌خوره به بن بست. به
خیابونا و کوچه‌هایی که همه شکل همند. سر یکی دو تا از این چهارراه‌ها هم یکی دو تا آدم و ایستاده
بودن ولی انگار نه انگار. با اینکه به صورت‌شون که نگاه می‌کردی می‌فهمیدی از همه چیز خبر دارن.
حتا می‌دونستی که سایه‌ی زن پشت پنجره رو هم دیدن. حتا سایه‌ی گهواره‌ی بجهه‌ای رو هم که زن
آروم آروم تكون می‌داد می‌هیدن. اما خونسرد و همچین غبارآلود نگاه می‌کردن و می‌گذشن. حتا
می‌دونستن ما از چی فرار می‌کنیم. حالا من اینا رو تو خواب چه جوری می‌دونستم؟ نمی‌دونم.
خلاصه انقدر تو این کوچه‌ها سرگردون شدیم تایه دفعه بدون این که انتظارشو داشته باشیم دهانه‌ی
تنگ یکی از کوچه‌ها به یه خیابون پت و پهن و روشن باز شد. ما افتادیم تو خیابون. یه دفعه همه جا پر
از سر و صدای ماشین‌ها و آدم‌ها و بوق و روشنایی چراغ‌های نون و این حرف‌اشد. تا به خودمون
بچشم دیدم با سرعت داریم از زیر پل یه بزرگراه رد می‌شیم و بالا سرمن پر از تابلوهای سیز رنگ
که راه رو به ماتشون می‌ده.

خلاصه شارضا وقتی بیدار شدم، همه‌ی تنم می‌لرزید. انگشتام باز به هم چسبیده بود. تایه
هفته از هیبت این خواب کم نمی‌شد. حالا بعضی جاهاش یادم و فته. یعنی به مرور یه صحنه‌هاییش
از ذهنم پاک می‌شه. اما از اون روز که این خوابو با آب و تاب واسه‌ی مریم تعریف کردم هی راه می‌ره
می‌گه: «شاحسین تو واقعاً هنرپیشه خوبی هستی. باید به حرف حمید بشاش گوش می‌دادی.»